

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 21 • год. ХСV • 17 ноември 2017 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

РЕАКЦИИ СРЕЩУ ДЕЙСТВИЯТА НА ОТЦЕПНИЦИТЕ

Отворено писмо
от ръководството на
Тракийския младежки
съюз в България

Уважаеми тракийци, повод за настоящото отворено писмо е разпространена във Фейсбук на страницата на Тодор Ангелов информация, съгласно която на свое заседание НС на ТМСБ единоразовно бил решил през м. януари 2018 г. да се проведе Конгрес на ТМСБ, на който да се избере ново ръководство. Ръководството на ТМСБ уведомява, че тази информация е невярна и подвеждаща. Такова заседание на НС на ТМСБ нито е било провеждано, нито е било взето такова решение.

В качеството си на ръководители на ТМСБ изрично подчертаваме, че г-н Тодор Ангелов не е председател на ТМСБ, тъй като на 13.05.2017 г., в гр. София, ул. „Стефан Караджа“ №7а, бе проведена конференция на ТМСБ, на която бе избрано ново ръководство, в което г-н Тодор Ангелов не влиза. Същият, считано от 8.04.2017 г., с решение на Общото събрание на СТДБ е изключен от СТДБ като решение то е надлежно вписано в

СГС. Със същото решение, Общото събрание на СТДБ насрочи извънредна изборна конференция на ТМСБ, която бе проведена на 13.05.2017 г. До нас достигна информация, че на събора на Петрова нива, Тодор Ангелов, отново се е представил за председател на ТМСБ, за да може да се нареди на трибуна при официалните лица. **Неясно поради какви причини Тодор Ангелов продължава да се представя за председател на ТМСБ! Очевидно не съзнава, че носи отговорност за тези свои действия и такава ще му бъде потърсена по надлежния ред.**

Ние, обаче като ръководство на ТМСБ имаме задължението да уведомим всички вас, че Тодор Ангелов не само, че не е председател на ТМСБ, но е изключен от СТДБ и всички негови структури, включително и от ТМСБ, и всички предприятия от него действия във връзка с дейността на СТДБ и ТМСБ нямат никаква правна стойност и са наказуеми по смисъла

на закона. Апелираме към всички вас, не позволявайте да бъдете заблуждавани и мамени! Не се поддавайте на такива провокации и най-важното, пазете името и достойнството си на тракийци като стоите далеч от подобни интриги и схеми.

С уважение: Десислава Костова и Цанко Атанасов, съпредседатели на ТМСБ

ОТ РЪКОВОДСТВОТО НА ТРАКИЙСКИЯ ЖЕНСКИ СЪЮЗ

Ръководството на Тракийски женски съюз уведомява всички жени, членове на тракийски дружества от СТДБ, че не е организатор на обявената Национална среща на жените тракийки във Варна на 18–19.11.2017 г. Отново напомняме, че на проведената Национална конференция на ТЖС на 09.09.2017 г. бе избрано ново ръководство на ТЖС. Г-жа Румяна Вълчева няма право да продължава да се обявява за председател на ТЖС при различни нейни изяви.

Уведомяваме, че на същата дата 18.11.2017 г. от 11.00 ч. Тракийският женски съюз организира среща на своя актив в гр. Стара Загора. Срещата ще се проведе в

Тракийски дом на ул. „Ген. Столетов“ № 30. Поканени са да присъстват жените отговорници на женските секции и клубове и е отговорниците за работа с жените от дружествата по места.

ДЕКЛАРАЦИЯ

на членовете

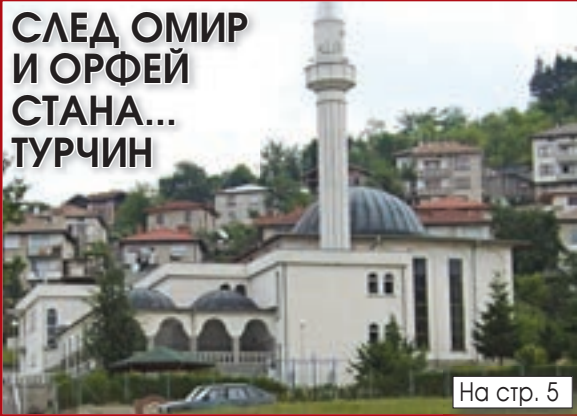
на тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ – Димитровград

Ние, членовете на Тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ – Димитровград са настоящата декларация остро осъждаме действията на председателите на дружествата в Пловдив, Варна, Бургас и Кърджали, предприятия от тях за напускане на СТДБ и опитите им да всеят разкол в организацията.

Заявяваме, че подкрепяме ръководството на СТДБ и лично на нейния председател г-н Красимир Преманов в усилията му да съхрани целостта на СТДБ. Ние знаем, че организацията е възникнала като единна и като такава ще продължи да съществува. Дали в нея ще членуват определени дружества или не, това е техен избор.

Продължава на 2-а стр.

СЛЕД ОМИР
И ОРФЕЙ
СТАНА...
ТУРЧИН

На стр. 5

„ПОРАДИ ПУСТИТЕ МУ ПАРИ“

Отговаряме на читателски писма

Госпожа Хр. Стоева от Варна, член на СТДБ от 1991 г., в две последователни писма изразява несъгласие с две публикации в нашия вестник, а именно: „Варненското дружество оформи карето на отцепниците“ и „Отцеубийци“, които изразяват категорична позиция против решението на четири тракийски дружества да напуснат Съюза. Като се извинява на своята читателка за закъснения отговор, редакцията на вестник „Тракия“ би желала да я увери, че нейните притеснения, забележки и становища не са останали незабелязани. Напротив, приемаме ги с внимание и благодарност за загрижеността към Тракийската кауза, която споделяме заедно.

Уважаема госпожо Стоева,

Вие твърдите, че Варненското дружество не се е „оцепило“ от Съюза, а е било „отлъснато“ поради желанието на Централното ръководство да получава 20 процента от доходите на дружеството, а не само отчисления от членския внос. Отговорът ни се съдържа в Устава на СТДБ, приет и неоспорван досега от всички негови членове: **Чл. 14.** Членовете на Съюза на тракийските дружества в България – юридически лица, превеждат по тримесечие в касата на съюза 30 % от събрания членски внос и 20 % от приходите от собствените им имоти, както и доброволни вноски от допълнителната стопанска дейност. С други думи, изискването не е приумица или произвол от страна на Централното ръководство, а на Устава на нашата организация.

Продължава на 2-а стр.

Етнографска сбирка в Българското училище в Истанбул

Учениците и учителите в Българското неделно училище „Св. св. Кирил и Методий“ в Истанбул тържествено отбелязаха Празника на народните будители. На тържеството в Българската Екзархия присъстваха и представители на българската общност в мегаполиса. Директорът на училището Невин Даудова припомни имената на българските възрожденци и будители, които с непреклонна воля дават вяра и кураж на обикновените хора, за да осъзнават силата на единението в името на България.

Българският генерален консул в Истанбул Ангел Ангелов изтъкна, че това е един от най-съкровени български празници и припомни ролята на личности като Петко Рачов Славейков и екзарх Йосиф, събраха и изпратиха ръчно изтъкани черга, месали и кърпи, плетива, бродерия, дърворезба, керамика и други изделия на народните художествени занаяти, а също две детски народни носии, поставени върху манекени. Хасковските тракийци са удовлетворени, че за пореден път подкрепиха традициите в образованието на нашите сънародници в Истанбул и съхраняване на българския дух.

От началото на тази учебна година камерна етнографска сбирка краси неделното училище. Тя е дар от хасковското тракийско дружество „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия“. Те

Вестник „ТРАКИЯ“ Абонамент 2018

Можете да се абонирате
в „БЪЛГАРСКИ ПОЩИ“ АД
до 15 декември 2017 г.

„Доби прес“ ЕООД
до 28 декември 2017 г.

**Дарете абонамент
на близките си!**

Както направиха
Хубен Стефанов, абонирал
12 души, и партия АБВ,
направила десет абонамента
на ветерани на
тракийското движение.

ТРАКИЙЦИТЕ В СЛИВЕН ИМА С КАКВО ДА СЕ ГОРДЕЯТ

ЗЛАТКА ЯНЕВА

На 3 ноември т.г. се състоя отчетното събрание на тракийското дружество „Лазар Маджаров“. Започна с художествена програма от фолклорния певчески състав „Тракия пее“. След гласувания ред на събраниято, думата бе дадена на председателя на дружеството инж. полк. Кирил Киряков, който направи пълен обзор за петгодишната дейност на ръководството. Присъстваха много тракийци, които бяха гласували доверие на ръководството на дружеството преди пет години. В изчерпателния доклад на председателя се подчерта, че поставените задачи са максимално изпълнени. Налице е една уютна, естетично подредена клубна база. Подпомогнати са новосъздадените дружества в с. Червенаково и в гр. Нова Загора. Дружеството е работило съвместно с читалище „Добри Чинтулов“, с регионалния исторически музей

гр. Сливен и пряка връзка от експерти при община Сливен – по образование, култура и връзки с обществеността. Това се потвърждава от отрупаните витрини в клуба с грамоти, дипломи, награди, медали. Дружеството е участвало в тракийски събори, надпвания

и поклонения – на Петрова нива, Маджарово, Илиева нива, Богородична стъпка, Спасовден. Фолклорният певчески състав е участвал в редица градски мероприятия. За добрата активна дейност на тракийското дружество е обществената признателност в града. С

учудваща тишина публиката изслушваше отчетния доклад. Всичко притихна, когато председателят започна да разказва с какви средства, трудности и как бе завършена православната църква „Цар Борис I Покръстител“. Как узрява и се сбъдва една мечта на дружеството – до църквата да се издигне бюст-паметник на легендарния тракиец Капитан Петко войвода. Всеки посетител и днес влизайки в двора на църквата, първо ще съзре Капитана, а в църквата може да прочете имената на всички спонсори, дарители, помогнали за изпълнението на мечтата на дружеството. Мило и болно ти става, като прочетеш име дарило „левче“. Така е започ-

нато. Но днес сливенските тракийци може само да се гордеят от успеха си.

Изслушан беше и финансов отчет от отчетник-касиер на дружеството о.з. полк. Кръстю Станчев. С какви финанси е разполагало ръководството, как ги е ползвало и какво им остава наличие в касата е болно да

го опишем.

Присъстващите на събраниято бяха запознати от председателя с някои промени в устава на СТДБ. Изясниха си причините за промяната. В този момент един тракиец на почетна възраст след дълго млчание и навярно мислене (Защо? Така?) възкликна на глас: „И ние тракийци ли се разцепихме? Разделихме се! Защо? Най-сплотената организация сме. Защо?“ Отговори има, но не се даде. Тракийци не забравят, но не откъсват. С този девиз завърши събраниято и се прие отчетния доклад.

В ДИМИТРОВГРАД ПРИЕХА НОВ УСТАВ

ДЕСИСЛАВА КОСТОВА

На 27 октомври т.г. в сградата на дружеството на ул. „Гросето“ 2, димитровградските тракийци проведоха общо събрание. Основната точка в дневния ред беше промяната на устава. Събраниято беше открито от председателя на дружеството Тодор Каваков. За председател на събраниято беше определена Недялка Карадимова, а за протоколист Николина Умурска. Бяха избрани и двама преброители. Васко Чакъров и Милка Андонова. От общо 99 членове, на събраниято присъстваха 70.

Докладчик по основната точка беше секретарят на дружеството-адвокат Де-

сислава Костова. Тя обясни на членовете на дружеството, че с оглед предстоящи промени на ЗЮЛНЦ, уставът трябва да се преведе в съответствие със закона. Каза също, че тъй като дружеството е колективен член на СТДБ, уставът трябва да е синхронизиран с устава на СТДБ и приетите вътрешни правила или поне да има вписване в него, че дружеството приема всички вътрешни правила, приети от СТДБ. В новия устав беше прието, че мандатът на управителния съвет, председателя и контролния съвет е 5 години, отпадна задължението за публикация в ДВ на поканата за общото събрание. Беше вменено правомощие на общото събрание да взема

решение за сделки с недвижими имоти и беше прието, че липсата на такова решение води до нищожност на сделката. Беше прието и квалифицирано мнозинство при вземане на решение за напускане на други организации, на които дружеството е член, както и че уреждането на финансовите отношения с тези организации трябва да предшества решението.

Членовете на дружеството бяха уведомени и за новосъздадената дамска формация при дружеството с името Вера Маджарова.

Членовете на дружеството се обединиха около становището, че дружеството остава в СТДБ и всячески ще подкрепя ръководството в усилията му да съхрани целостта на СТДБ. Беше приета и народна декларация в горния смисъл.

РЕАКЦИИ СРЕЩУ ДЕЙСТВИЯТА НА ОТЦЕПНИЦИТЕ

Продължение от 1-а стр.

Ние обаче се обръщаме към всички тракийци с изричната молба да проверяват действията на техните председатели, защото те са ги избрали и да изразяват личната си позиция. Не разбираме как е възможно председателят да определя делегати за общо събрание и да лишава другите от право на глас. Не разбираме и защо членовете на тези дружества го търпят и позволяват. Не разбираме защо, когато не са членове на СТДБ, продължават да посещават мероприятията, организирани от съюза. Подкрепяме и действията на ръководството насочени към събиране на дължимите средства. Ние сме едно от сравнително малките дружества в страната. Въпреки това и въпреки затрудненията, които имаме, защото ние нямаме приходи, нито представителни разходи, си плащаме отчисленията съгласно устава.

Обръщаме се към всички тракийци независимо дали са членове на организацията или не: Помнете-няма ненаказано предателство! Бъдете съвестни, бъдете почтени, бъдете тракийци и българи!

„ПОРАДИ ПУСТИТЕ...“

Продължение от 1-а стр.

Централното ръководство просто спазва Устава и следи за неговото спазване от всички съюзни членове, което е негово задължение по същия този Устав.

Уставното изискване да се отчисляват споменатите средства е по две причини: първо, защото не всички дружества разполагат с такава материална база и финансови възможности като Вашето и се нуждаят от помощ, за да развиват дейност в името на общото дело; второ, защото Съюзът организира общотракийски, а може да се каже и общонационални прояви, които изискват определени средства. Отново ще се позовем на Устава: „Чл. 17. (1) Съюза на тракийските дружества в България изразходва имуществото си за: 1.

Реализиране целите и задачите на съюза съгласно този устав. 2. Развитие и утвърждаването на духовните ценности, гражданското общество, образованието, науката, културата и спорта. 3. Подпомагане на социално слабите. 4. Защитата на човешките права.

Варненското дружество, в лицето на неговото ръководство и конкретно на Румяна Вълчева, реши да не спазва Устава. Защо? „Поради пустите му пари“, както сама се изразяват. За да може да се вози в служебен автомобил, да назначава шофьор, да начислява заплати на приближените си, а такива като Вас, т.е. редовите верни на каузата тракийци, да залягва с екскурзии и други инцидентни културно-(не)масови прояви, имитиращи дейност. А какво да кажем за превръщането на дома на бургаските тра-

кийци, бившето кино „Тракия“, в казино? Същото искаше да направи в Пловдив тамошната „ръководителка“. Е, не е това каузата на нашите деди, госпожо Стоева! Поискайте отчет за дейността на дружеството и за разходването на приходите, съпоставете ги и си направете сама изводите, ако въобще Ви дадат такава информация!

От своя страна, редакцията остава на мнението си, че става дума не за друго, а за отцепничество, продиктувано от корисни интереси, и подкрепя решението на Централното ръководство да изключи от Съюза отцепническите ръководители, което всъщност е потвърждаване на тяхното самоизключване. В подкрепа на това решение се изказаха публично голяма част от дружествата в страната, редица общественици и множество български граждани.

Редовите тракийци, честните радатели на Тракийското движение и български патриоти никога никога не е изключвал

нито отблъсквал. Ако сте се почувствала лично засегната от авторската метафора за отцепничеството, то, вярвайте, тя не насочена срещу хора като Вас, за които СТДБ остава винаги отворен. С общи усилия и подкрепа ще можем по-бързо и успешно да придвижим редица благородни инициативи, по които работим в момента, като издаването на английски език на настолната за всички нас книга на проф. Милетич за разорението на Тракийските българи, на енциклопедия „Тракия“, поставянето в София на паметник на Капитан Петко Войвода редом до тези на Левски и Ботев, даването на името „Тракия“ на една от бъдещите метростанции в София и др. Езиковите, стилистични и други добронамерени забележки към нас приемаме с благодарност и ще се постареем да не допускате повече подобни грешки.

Надяваме се, че ще останете наша вярна (по)читателка. С уважение!

МНЕНИЯ НА МЛАДИ УЧАСТНИЦИ В ЕКСПЕДИЦИЯТА „ПО ПЪТЯ НА ДЕДИТЕ“

ДОКОСНАХМЕ СЕ ДО ТРАГИЧНАТА СЪДБА НА ТРАКИЙЦИ

ДАЯНА СПАСОВА КАРАДЖОВА,
6 – Д КЛАС, 2.
СУ „АКАД. ЕМИЛИАН СТАНЕВ“,
СОФИЯ

Нашата експедиция започна късно вечерта, когато тръгнахме от София към границата с Република Гърция. Преминахме през ГКПП „Капитан Петко войвода“, а оттам започна истинското пътешествие по пътя на дедите ни.

По пътя към град Димотика минахме покрай земите, където се е състояла Черноменската битка (с. Орменио). Битката започнала на 26.09.1371 г. на брега на река Марица, водена от османския султан Мурад Първи. Това било първият опит за навлизане на Османската империя на Балканския полуостров. Битката била предшествена от опита за завладяване на Созопол, Драма, Кавала, Серес, което е било нощно нападение.

При пристигането в Димотика веднага видях богато украсения патриархален храм „Света Богородица Всеспасителка“, построен през 1994 г. от местното общество. Там научих, че градът до 1914 г. е част от България, но след Втората световна война става част от Гърция. В четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа има българи от Димотика. В Софлу някога основният поминък е копринарството заради отглеждането на копринени буби. До 1919 г. е част от България. Днес е побратимен град с Кърджали.

По пътя към следващата ни дестинация – град Фере минахме през Пишманкьой в търсене на Армаганската долина, още наричана Долината на смъртта. По време на бягството си много бежанци са убити в Армаганската долина, а телата им са хвърлени в близката река. От толкова много кръв, пролята за свобода, реката потича червена за няколко дни. Над 36 000 бежанци откриват смъртта си в Армаганската долина, затова днес с болка, страдание и носталгия я наричаме Долината на смъртта.

Пристигнахме в град Фере и се озовахме пред църквата „Света Богородица“, която зад белите си стени крие дълбока история. През 1913 г. тръгват бежанци (главно жени и деца) от град Фере и околността и решават да се укриват в църквата, като се заключват.

Но турците забелязват, че няма никого в градчето, затова след около две седмици решават да го изпепелят. А през това време укриващите се българи в църквата живеят без вода и храна, а помалките деца умират. Идва денят, насрочен за опожаряването на Фере, и тогава всички бежанци биват жестоко убити или изгорени.

В Александруполис посетихме морския фар, който служел за ориентир на османските кораби. Научих, че Дедеагач е сравнително нов град, който е основан през 1847 г. Там са били и най-големите „касапници за хора“, но и най-дейните борци за свобода. През 1888 г. гра-

дът става част от България заедно с първия си български кмет – Никола Табаков. През учебната 1905–1906 г. работят три български училища. В днешно време е запазено само едно такова.

След това уморително пътешествие ние се запътихме към Ивайловград, където местното население ни посрещна с местни гозби, песни и хора. Аз също бях представител и участник на Шопска фолклорна област и им представих няколко песни, които те много харесаха.

На следващия ден посетихме Античната вила „Армира“ и се отправихме към Националния тракийски събор във втория най-малък

град в България – Маджарово. Там се запознах и с част от историята на града – при преминаването на четата на Димитър Маджаров и Руси Славов, заедно с многобройна група бежанци на 4.09.1914 г. са избити над 1 800 бежанци. Днес на мястото е издигнат Тракийски пантеон. В китното градче се насладих на вкусните им гозби и на характерните мелодични тракийски гласове. След посещенията си отпътувах за София.

Хубаво е да се организира повече такива експедиции, за да може всеки българин да разбере и открие корените си! Аз съм горда, защото съм потомка на оцелели бежанци!

■ В Димотика

БАЩИНАТА СТЯХА НАСЕЛИХ С БЕЗСМЪРТНИ ДУШИ

МИЛОСЛАВА СОФИЯ ЦВЕТАНОВА
МИХАЙЛОВА, 8 Б КЛАС,
1 СУ „ПЕНЧО П. СЛАВЕЙКОВ“ – СОФИЯ

На 29 и 30 септември 2017 година, потомци на тракийските бежанци и ние, децата, наградени в конкурса на СТДБ „Завръщане към корените“, вървахме по стъпките на бежанците от Беломорска Тракия – „По обратния път на дедите ни“.

Беше облачен септемврийски ден. Пресякохме българо-гръцката граница. Пътувахме... Слушах в автобуса разказите на потомци на бежанци от Беломорска Тракия. Беше ми тъжно... Мислех си за човешката мъка и трагедия, сполетяла толкова много мои сънародници, за безумията и жестокостите, които тези нещастни мъже, жени и деца е трябвало да преживеят. Да изоставят родните си къщи, ниви и гори – там където са се трудили и живели, където са обичали и създавали семейства. Хиляди бежанци, прокудени и гладни, тръгнали да търсят спасение при своите сънародници в България.

Автобусът вървя из

южните склонове на Родопите. Планината ни омайва с красотата си, девствените гори и зелените поля.

Приблизихме морето и град Александруполис. В този град са живеели и са се трудили много българи. Оттук и от околните села през кървавата 1913 г. се събират повече от 40 000 души българи, които тръгват за България с надеждата да се спасят и оцелеят. Хората вървят по пътя Дедеагач-Фере – Армаганската долина, като целта е била България.

Преминахме през гръцките села Софлу, Фере, Димотика и аз сякаш „виждах“ отчаяните и уморени хора, вървящи през прашните пътища, през балкана и байрите. Изморени, гладни, ужасени, изоставящи децата си.

Много от хората успяват да се спасят и намират убежище в България. Случайно прочетох от Константин Петканов, който е оставил голямо литературно наследство – една негова мисъл:

„Насилници ми отнеха бащината стряха, но аз

не я откъснах от сърцето си, а я населих с безсмъртни души, които живеят и ще живеят докато има слънце над равнината, ниви по земята и обич между хората.“

Вечерта, изпълнена с много емоции и сълзи от пътуването през Беломорска Тракия, пристигнахме в Ивайловград. Там, с много обич и тракийски песни, ни посрещнаха от тракийското дружество. Толкова любов, толкова гордост,

■ Милослава

толкова родолюбие имаше по лицата на тези хора. Песните, които заедно пяхме, ни накараха да заплачем от умиление и гордост затова, че сме българи. Усетих огромно щастие, че съм се родила в тази малка и прекрасна страна.

На сутринта се запътихме към град Маджарово, където се състоя националният събор на тракийските дружества в България. Времето беше студено, дъждовно, но хиляди хора от цялата страна се бяха събрали да почетат паметта на избитите бежанци. Над 1 800 души, търсейки спасение, са били убити и посечени.

Пътувайки от Маджарово към София си мислех, че нищо и никой не е забравен. Потомците на беломорските тракийци пазят спомена за родния дом, за родното място, за загиналите близки.

Щастлива съм и благодарна на Съюза на тракийските дружества, че ми дадоха възможност да посетя тези свети места за всеки българин.

СЪПРИЧАСТНИ КЪМ СЪДБАТА НА ПРЕДЦИТЕ НИ

РАЛИЦА КАРАДЖОВА, X КЛАС,
91 НЕГ „ПРОФ. КОНСТАНТИН
ГЪЛБОВ“, ГР. СОФИЯ

На 29 септември 2017 г. родолюбиви българи, обединени от любовта към историята, съпричастни към съдбата на прадедите ни, взеха участие в организираната за поредна година от Тракийското сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ експедиция „По обратния път на дедите ни“. Съставът на ентузиастите беше пъстър – наградените участници в конкурса за есе или разказ на тема: „Завръщане към корените“ (Родовата памет е жива), потомци на преселници и други привърженици на каузата на Съюза на тракийските дружества в България.

Пътят на експедицията започна от гр. София в ранните часове на 29 септември, петък, но въпреки умората всички бяха много ентузиазирани, щом достигнаха гръцката граница. Дружно потеглиха към първата спирка – с. Черномен (дн. Армения), в околностите на което се е състояла Черноменската битка на 26 септември 1371 г. между силите на османския военачалник Мурад I и сборна войска под предводителството на братята Мърнявчеви. Въпреки победата на османците и

последвалото приобщаване на селото към пределите на Османската империя то успява да запази българското съсловие и през 19-20 век е изцяло българско село.

Няма как да не споменем и следващата важна дестинация – Димотика (на гр. Дидимотихо), един град, част от българската държава от времето на хан Крум (813 г.) до падането му под османска власт през 1361 г. Независимо от това той е родно място на видни българи като Начо Димитров, участник в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Ако някога предприемете пътешествие в този край, не пропускайте да посетите православния храм „Св. Богородица“, чиито иконостас би могъл да накара всеки ценител на изкуството на притаи дъх пред него.

Какво очаква по-нататък участниците в експедицията – един от най-впечатляващите музеи в Гърция, пресъздаващ с подробности начина, по който хората в този район са изкарвали прехраната си. Сигурно се досетихте, че става въпрос за Музея на коприната в гр. Софлу (на гр. Софли), който е способен да разкрие тайните на занаята „копринарство“. За заинтересованите ще споделя, че всяка година в града се провежда Панаир на коприната,

който печели много привърженици по цял свят.

Продължим ли още на юг, няма как да не забележим хълмистия релеф, който ни обгражда. Това е така наречената Армаганска долина, където подслон са търсели много бежанци през 1913 г. За съжаление, много от тях са били убити, като българското село Пишманкьой е опожарено до основи. Един от най-големите градове в Северна Гърция е Дедеагач (на гр. Александруполис), който е дом на хиляди българи в продължение на стотици години. Интересен факт е, че дълго време в града е била действаща българската църква „Св. св. Кирил и Методий“, след което е прекръстена с гръцкото име „Св. Елевтериос“. Освен от църква живеещите там българи се нуждаели и от училище, така че цели три български училища се радвали на изпълнени класни стаи чак до окончателното приобщаване на Дедеагач към гръцката държава през 1947 г. с Парижкия мирен договор.

Още едно малко българско по манталитет градче с името Фере беше посетено в късния следобед, като пътуващите можеха по пътя да се насладят на вълнуващите разкази на потомци на бежанци от Беломорска Тракия.

Това, което остава незабравимо, всъщност бяха чувствата, които изпитаха всички след трогателния край на един от разказите.

Отново в пределите на българската държава се озоваха екскурзиантите малко след залез, където ги очакваше богатата трапеза, приготвена от членовете на тракийското дружество в Ивайловград. С песните на хора на тракийското дружество „Яни Попов“, гр. Ивайловград атмосферата стана още по-тържествена и всички заедно запяха химна на борещите се за свободата на Одринско и Странджанско, по-късно превърнал се и в химн на Тракия – „Ясен месец“, създаден през далечната 1903 г. от тракийския революционер Яни Попов.

Основното събитие, заради което всъщност беше предприета експедицията, се състоя на 30 септември във втория най-малък град в България – Маджарово. Всеки един от участващите в нея поднесе своите почитания и уважения към загиналите тракийски българи през 1913 г. на издигнатия край града памет-

ник-костница „Тракийски пантеон“. Търсейки своето спасение от османските башибозуци, над 1800 невинни беломорци загиват, като единствената защита получават от четите на Димитър Маджаров и Руси Славов. В самия град беше организиран тържествен концерт с участието на местни фолклорни състави, представители на традиционния тракийски фолклор.

Неусетно настъпи краят на магията, в която бяха потопени всички участници в

експедицията „По обратния път на дедите ни“ в продължение на два дни, и въпреки краткия период от време всеки успя да се докосне, да разбере и да почувства силата, мъката и страданията, скрити в названието „беломорски българи“. Можем само да си пожелаем повече подобни инициативи да бъдат предприети в близкото бъдеще, за да могат повече българи да опознаят произхода си, предците си и многовековната българска история.

• Фарът в Александруполис

ГОРДЕЯ СЕ, ЧЕ СЪМ ТРАКИЙЧЕ

ЯНИЦА СТОЯНОВА ОТ ГРАД БУРГАС НА 9 ГОДИНИ

Имам грамота за участие в националната инициатива „Завръщане към корените“ С мама бяхме поканени да се включим в експедицията „По обратния път на дедите ни“. Тръгнахме по тъмно от Бургас.

Автобусът беше двуетажен и в него бяха вече тракийци от Варна и Несебър. По пътя за границата към Гърция се качиха тракийци от Ямбол, Казанлък, Стара Загора, и Димитровград. На границата ни чакаше друг автобус с тракийци и заедно потеглихме по обратния път на дедите ни. В Гърция посе-

джарово. Там присъствахме на тържество в чест на загиналите тракийци. Леля Юлия от тракийска фолклорна група „Българка“ от Несебър ме облече в носия и бях в ролята на малко тракийче, което бяга с роднините си от Беломорска Тракия. Поднесохме цветя

и венци пред паметниците на войводите Димитър Маджаров, Руси Славов и Капитан Петко войвода. Запознах се с господин Красимир Премянов, председател на СТДБ, който държа реч. След това имаше концерт в читалището, в който участва и тракийската фолклорна формация „Българка“ от Несебър. След концерта се отправихме към Бургас. Беше много хубаво. Гордея се, че съм тракийче и видях от къде са дошли дедите ми.

СПОДЕЛЕНО СЛЕД ПЪТУВАНЕТО:

„Изживяването беше невероятно, да почетеш предците си на лунна светлина, да пееш тъжните песни на бежанците и да съпребивеш мъката им, бягайки към България! Историята трябва да се помни и почита, коренът трябва да се тачи, за да ни има като народ!“

Вайолет Чаушева, Фолклорна формация „Българка“ – Несебър.

„Да тръгнеш по обратния път на дедите си... една нелека и изпълнена с трудности задача, защото никой от нас не би могъл да изпита истинските препятствия, сполетели хиляди българи, живели в района на Одринска и Беломорска Тракия в периода след Освобождението. Въпреки това аз съм щастлива, че имах честта да се запозная с тази изключително трагична и достойна за възхищение част от българската история и че успяваме да приобщаваме и все повече млади хора към подобни инициативи.“ –

Лилия Караджова, майка на Даяна Караджова, носител на Голямата и Специалната награда на конкурса за есе „Завръщане към корените“, и на Ралица

„Благодаря за прекрасното изживяване!“

Петя Дерменджиева, преподавателка по български език и литература, 1-во СУ „Пенчо Славейков“, София

„За мен бе удо-

волствие да съм част от това невероятно пътуване!!!“

Златина Карабелова

От името на бургаските участници в Националната експедиция „По обратния път на дедите ни“ ви благодарим за възможността да участваме в тази инициатива на СТДБ. Думите не могат да опишат емоциите и чувствата, които предизвика у нас посещението на местата, свързани с нашата история и най-вече спомените за тъжната съдба на дедите ни, бягайки към свободната българска земя. С благодарност към организаторите на тази инициатива.

Янка Шурелова, Бургас

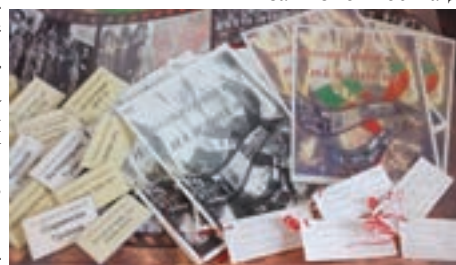
„Три поколения с една обща цел! Да пазим тракийската памет! „Щом корена си в жива памет носим, ще бъде българско додето свят светува“

Стоян Янчева, Бургас

Всички от групата на тракийско дружество Казанлък са много доволни и благодарни на организаторите за преживяното и за възможността да се запознаем с много

участници в експедицията, разменим телефонните си номера и продължим нашите контакти по въпросите за тракийци и потомците на тракийските бежанци.

София от Казанлък

СЛЕД ОМИР И ОРФЕЙ СТАНА... ТУРЧИН!

Турската „културна“
инвазия в България върви
с ускорени темпове

ОГНЯН СТАМБОЛИЕВ

Преди време медиите оповестиха поредната провокация на скандалния Кемил Рамадан от Пазарджик, който обяви, че внася в Столичната община документи за строеж на грамадна джамия на мястото на известните Царски конюшни. В нея щели да се инвестират 30 млн. лв. и тя непременно трябвало да е в центъра на столицата. Мюфтийството, разбира се, веднага се дистанцира от провокацията. Но случката отново ни връща към темата за турската инвазия у нас, която е официална политика на южната ни съседка.

Доктрината „Йозал“, дело на турския политик Тургут Йозал, за която можем да прочетем в книгата му „Турция в Европа“ (преведена с турски пари с пропагандна цел на основните езици в Европа). Тя представя нелепите претенции на Турция да стане „световна сила“ и да „възстанови Османската империя“. Чрез груба, елементарна манипулация и най-безцеремонно фалшифициране на фактите от историята, авторът ѝ се опита безуспешно да защити тезата, че мястото на тази азиатска държава е в културна Европа. Според неговите „доказателства“ нашата европейска цивилизация била всъщност... турска! Турция била „майка, начало на много други цивилизации от... „най-дълбока древност“, дори на древногръцката и йонийската, чието правилно име било „анадолска“, т.е. „турска“.

Според Йозал: „Европеизацията на турците започва с приемането на исляма, с приноса на великите турски философи и теолози (интересно кои, не открих такива дори в Енциклопедия Британика!). В средните векове Европа познавала Аристотел и Платон, но това станало само благодарение на турците. В наши дни това може би изглежда странно за някои, защото в тяхното съзнание имало пропаст, разделяща Запад от Изток, Велика Турция от Европа. Днес византийската култура се приема за част от западната цивилизация. След като посочихме сходствата

между Османската и Византийската империя, можем да заключим, че османската култура е също неразривна част от западноевропейската цивилизация“.

И още по-ясно: „Византийската империя е била преди всичко една анадолска държава. В IX век пр.н.е. в Анатолия (Анадол) поетът Омир – нашият велик сънародник – турчин, поставя началото на това, което ще бъде наречено по-късно съвсем неправилно и несправедливо „гръцко чудо“.

Тези нелепости, разбира се, будят смях, но и известна тревога. Защото политиката на неоосманизма бе затвърдена с идеите на Ахмет Давутоглу за „меката сила“. Турция вече повече от две десетилетия настъпва в България (чрез противоконституционното ДПС, напоследък – чрез още по-наглата ДОСТ). Последниците са тъжни и след време ще бъдат фатални! В Анкара вече подготвиха модел на „знаме на турците в България“. А България, за разлика от всички други съседни държави, все още няма национална доктрина. У нас дори учебниците по история и литература се осакатяват и извращават в угода на чуждите интереси. А политиките нехаят.

Турция отделя много средства за своята пропаганда в чужбина и особено в България, която счита за своя провинция. В последните години се издадоха с турско финансиране няколко турски книги, повечето от тях, като изключим Орхан Памук, разбира се, са типични образци на третокласната литература. В България вече нахлуха и турски издатели като „Ерен Медия Груп“ с целта да заляят нашия книжен пазар предимно с турски „шедьоври“. Голяма, непростима грешка правят някои наши издателства, че приемат тези пари и произвеждат подобна книжнина. Издадоха се хвалебствени книги и за реформатора Кемал Ататюрк, в които естествено не се споменава, че през 1938 г. той е провел Втори арменски геноцид (след като е подпомагал младотурците и в Първия през 1915 г.) – в

■ За кратко време Родопите се осеяха с джамии – Рудозем

гр. Дерсим лично по негова заповед са били зверски избити над 100 000 арменци. Ататюрк е бил любимият политик на Адолф Хитлер, който съхранявал бюста му в кабинета си!

Още по-голяма е вината на няколко телевизии, които вече години излъчват масирани турски сапунени сериали, които откровено се опитват да излъскаят образа на тази азиатска държава и да ни я представят като близка в културно отношение. Но и с просто око се вижда, че това е нереален, идеализиран образ на една държава, в която са потъпкани човешките свободи, в която биват убивани с камъни от близките им стотици „прегрешили“ млади момичета и жени. Да се чуди човек защо имаме този скъпоструващ и безсмислен орган СЕМ!

В бившия български гр. Одрин (в древността Адрианопол) на огромна държавна субсидия се радва т.нар. Тракийски университет, чиято основна задача е пропагандирането на турската култура в България и на Балканите. В него редовно се канят срещу щедро заплащане наши преподаватели, приемат се за студенти наши младежи. Целта е проста и ясна: „меко“ разширяване на турската културна инвазия за сметка на българската духовност.

Пак с турски пари някои наши безродници, като например историчката Теодора Бакърджиева от Русенския музей, пишат и издават книги в прослава на убиеца Мидхат паша, като го сравняват с... Петър Велики.

Други – пак срещу добри суми, пропагандират измислицата за т.нар. помашки етнос в Родопите, като се опитват да отродят стотици българи от родината им. Но явно ние сме доста търпелив народ, може би и заради това сме оцелели през онези ужасяващи пет века на дивашко робство, насилие и геноцид. Като държава ние не сме казали едно твърдо „не“ на това посегателство върху нашата история, култура и духовност.

Недоумявам защо се мълчи, че в страната ни се строят безконтролно джамии, те никнат като гъби, в Родопите има села с по 20-ина жители и с по две джамии! Излъчват се новини на турски език по централната ни телевизия, все още се издържат и два турски театъра в Разград и вече почти турцизирания Кърджали – държавни и уж, професионални, но със самодейци, за кючеци и маанета и за предизборните кампании на протурските партии!

Нашите безхаберни управници от ГЕРБ стигнаха дотам, че позволиха Турция да преустрои древните Тракийски римски терми „Аква калиде“ край Бургас в музей на... хамама (баните) на турския султан Сулейман Великолепни – един от най-страшните главорези в световната история, при когото тъмните векове на геноцид над българите стигат една от връхните си точки. А джамията в центъра на опожарената от турците Стара Загора с избитите 14 500 българи, сега е обявена за Музей на религиите,

по-точно на... исляма. И всичко това е дело на Бойко Борисов, Вежди Рашидов и кмета на Бургас Димитър Николов.

Кърджали все още носи грозното си име от робството – българското трябва да се върне и то е Вишеград, което означава „горна крепост“. Преди време тук се проведе поредната среща на писатели от Балканите, организирана от някаква си „академия“, назована гръмко... „Орфеева лира“! Турски „писатели“ и „културни“ дейци се свързват с тракийския певец на Родопла – Орфей, и правят нескъпопосан опит под турския полумесец да обединяват интелегенти от полуострова. И всичко това се прави с пари на българските данкоплатци – от фонда на Общината, Съюза на българските писатели и най-вече от Министерството на културата, което субсидира българските народни читалища. В грубо нарушение на Закона за българските читалища, според който тези уникални институции трябва да служат на българската култура. Срещата – пета, юбилейна,

■ Макет на строящата се огромна джамия в „българския град“ Кърджали, който преди се е казвал Вишеград

беше повод да се рекламира кандидатът на ДПС за кмет на този изстрадал български град Хасан Азис. А повечето от писателите, с някои изключения, бяха от „втора ръка“ и, разбира се, не от всички страни на региона. И на мястото, където се проведе, е окачено турското знаме с полумесеца!

Погледнах листата на читалищата от Кърджалийския район – 20 от тях, т.е. повечето, са вече напълно турцизирани, въпреки че носят имената на Ботев, Вазов, Славейков. С турци секретари – директори, управителни съвети с по един-двама българи (купени?), с дейност, свързана почти изцяло с турската пропаганда. Там дори се правят по цели седмици тържества, посветени на... Турската република; чества се „великият“ Ататюрк; пропагандират се турските обичаи и език. В същото време това население, особено младите, вече не може да говори български и целенасочено и упорито се турцизира. Невръстни деца пеят химна „Турция е в сърцето ми!“... Пропагандира се открито дори радикалният ислям.

А после се чудим защо тези райони вече не приличат на райони от европейска и християнска България. Никой ли не мисли как нещастното Косово бе отцепено от Сърбия и защо в селата между Охрид и Скопие са нацвъкани навсякъде новички джамии – като извадени под калъп? Никой не обръща внимание на турската политическа, ислямистка и „културна“ инвазия у нас, на масовото турцизиране на българите помаци, които доскоро не знаеха, а и днес все още не знаят, турски! Целенасочено се изтрива българската историческа памет, а това отслабва имунната система на нацията. Нещо, което нашите мъдри управници не са разбрали или пък просто не искат да разберат.

Наистина, какво да очакваме от тях, след като преди няколко години на Втори юни телевизионен журналист (може да го видите в Интернет) попита Цветан Цветанов срещу когото се е сражавал Христо Ботев на Вола и отговорът след пауза, цитирам буквално, беше: „Ботев се е сражавал на Вола... срещу турските представители... тогава в България.“ (в...Дума“)

ТУРСКИЯТ ГЕНОЦИД НАД БЪЛГАРИТЕ ОТ БУЛГАРКЪОЙ

ПЕТЪР ШИЛЯНОВ,
ЧЛЕН НА ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „ОДРИНСКА ЕПОПЕЯ“ –
СТАРА ЗАГОРА

На около 90 км. южно от Одрин между градовете Кешан и Малгара са се намирали няколко села, които до 1913 г. са били чисто българско население. От тях най-голямо е било с. Булгаркьой. В него са родени моите родители – баща ми Шиян Иванов Коняров (род. в 1898 г.) и майка ми Димитрина Димитр. Качикозова (род. в 1904 г.); тук са родени, живели и починали и техните предци. Тук са корените на двата рода-Конярови и Качикозови.

Според проф. Милетич в книгата му „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“, това население се е заселило в Кешанска околия от преди 300 години, идвайки по тези места от Среднородопската област. Според булгаркьойци (те предпочитали да се наричат булгаркевци) селото им е било създадено около 1600 г. от двама братя от с. Доганхисар, които намерили тук много добри условия за стадата си и се установили тук за постоянно със семействата си. В последствие към тях се присъединили и други български семейства. Така с течение на времето се образувало цяло селище, което отначало се наричало Новоселци, а по-късно било преименувано на Булгаркьой. Благодарение на добрите природни условия и пословичното трудолюбие на булгаркевци, селото им бързо се замогнало и развило и в началото на XX в. станало едно от най-големите села в този район с чисто българско население. През 1912 г. то имало 412 къщи и 2132 жители.

Село Булгаркьой е било разположено в северното подножие на едно планинско възвишение, обрасло с вечно зелена растителност (зеленика, парнар и хвойна) и обширни гори от дъб, габър и бряст. На север и запад от селото местността е равнинна и с плодородна почва. Там са били нивите, зеленчуковите и овощните градини, лозята и ливадите на булгаркевци. Мерата на селото е била толкова голяма, че дори и „два часа не стигали да бъде обходена с кон от единия до другия й край“ (според разказа на дядо Димитър пред проф. Милетич). Дядо Димитър (Димитър Ангелов Киричев) е бил два пъти кмет на селото. Той е дядо по ба-

щина линия на моя първи братовчед от Тополовград Димитър Ангелов Киричев. Климатът на селото е бил мек, снежна покривка през зимата не се е задържала дълго. Булгаркевци са си изградили много чешми и кладенци, някои от които и досега са запазени. Селото е разполагало с десетина вятърни мелници и две воденици. Булгаркевци били главно земеделци и скотовъди. Имали са над 15000 глави дребен добитък (овце и кози) и над 1000 глави едър (говеда и коне). Почти всички семейства са притежавали домашен добитък. Имало и такива, които са притежавали много големи стада от овце и кози като: Мърдеви – 1400 гл., Кандилови – 1000 гл., Върбанови, Каракашеви и др. – по над 400 гл. Селото е имало няколко мандри. Булгаркевци са били и много добри земеделци. Произвеждали са пшеница, ечемик, ръж, сусам, лен и др. Добре били развити зеленчукопроизводството и лозарството.

За задоволяване на битовите потребности на жителите били развити някои занаяти като шивачество, бръснарство, бояджийство, коларо-железарство, бичварство, каменоделство, дюлгерство и др. Много добри майстори-каменоделци са били Коста Цилев, Павел Мостралиев, Костадин Мишкалов и др. Селото добило широка известност със своите майстори-дюлгери. Много от тях отивали на гурбет из обширната турска империя. Те са построили църквите „Св. Георги“ и „Св. Константин и Елена“ в Одрин. Много известен майстор е бил Кирик Терзиев. През 1912 г. той бил назначен за главен майстор в турското инженерство в гр. Чанакка-

ле и като такъв е ръководел строителството на пътища и мостове в тази област. Имало и няколко дюкяна за бакалия и платове. Освен дюкяни в селото е имало и една луканта (сладкарница) и няколко кръчми, от които най-голями са били Дармадановата и Папазовата.

Булгаркевци са полагали много грижи за образованието на децата си. Те са изградили и издържали голямо начално училище с 9 учители. Започнали са да строят и голяма сграда за прогимназия, но събитията от 1913 г. стават причина тя да не бъде завършена. Основните и част от стените ѝ все още бяха запазени през м. Юли 2008 г., което видях лично при посещението ми в селото. По-известни от местните учители са били Вълчо Попдимчев, Георги Мекенчев, Георги Костадинов и Ламбо Мърдев. Л. Мърдев е бил и голям общественик, развивал е активна просветителска, патриотична и революционна дейност сред населението. Благодарение на тази му дейност през 1897 г. жителите на Булгаркьой отхвърлят гръцката духовна патриаршия и се присъединяват към българската екзархия. Заради революционната си дейност против турската власт Ламбо Мърдев през 1904 г. е осъден на 2 години затвор.

Булгаркевци се отнасяли с голяма почит към християнската религия. През 1859 г. построили в центъра на селото голяма църква и я нарекли „Св. Св. Константин и Елена“. Богослужението се извършвало от двама свещеници – Георги Далов и Павел Николов, а преди тях свещеник е бил моят прадядо по бащина линия. С голямо внимание се отнасяли към религиозните празници

и обреди като коледуване. Сурвакане, лазаруване и др. Масови и любими обичаи са били хората в неделните дни. На двата мегдана Голямото и Малкото бърце под звуците на гайдите на Богдан Перлев, Тодор Гаджолов, Димитър Мирчев и на гъдулките на Тодор Янев и Стефан Бояджиев булгаркевци виели кръшни хора.

Жителите на с. Булгаркьой са били със силно развито национално-патриотично чувство. На това се дължи фактът, че селото им в продължение на многовековното турско робство е успяло да запази българския си облик, език, обичаи и вяра. В селото никога не е имало турци и турска управа. За кметове са били избрани само българи – местни хора. Например един от тях е бил Иван Качикозов (прадядо ми по майчина линия). Той многократно е бил избран за кмет.

Булгаркевци активно са участвали в борбата срещу турското робство. Много от мъжете са участвали в бойни акции, провеждани от Капитан Петко войвода и в Илинденско-Преображенското въстание през 1903 г. Активно участие вземат булгаркевци в помощ на българските войски през Балканската война. Още преди идването на настъпващите български войски в селото те организирали бойни групи, които извършвали съботажни акции в тила на турската армия. Тяхно дело е прекъсването на добре охраняваната телеграфна връзка между Ипсала, Кешан и Галиполи. Това силно затруднило Енвер паша в управлението на неговата 12-хилядна армия, в резултат на което тя била разбита от отряда на Македоно-одринското опълчение. Около стотина младежи, въ-

оръжени с пушки, са охранявали селото до идването на българската войска, а непосредствено след приключването на войната над 180 мъже от селото са били включени в българската армия и са участвали във втората фаза на Балканската война.

На 17 май 1913 г. с подписването на Лондонския мирен договор се слага край на войната, край на турското робство. Над Тракия изгрява дълго жадуваната свобода. Българското население ликува. Огромна е радостта и на жителите на с. Булгаркьой, най-после са свободни. Но за съжаление много кратка е била радостта им.

След спешното изтегляне на българските войски от Източна Тракия към западната граница на България българското население в Тракия останало незащитено. Скоро след това плъзнали слухове, че Турция отново ще нападне току що освободената област. И тези тревожни слухове се оправдали. В първите дни на м. юли 1913 г. турските войски по заповед на турското правителство предприемат масирано настъпление за реокупация на Тракия, което предварително е било планирано. Булгаркьой става една от първите жертви на тази коварна и жестока агресия. На 2 юли 1913 г. една дружина от 94-ти турски пехотен полк под командването на Кадри бей (майор от турската армия) се настанява на палатков лагер край селото и завардва всички изходи, за да не може никой да бяга. Още същия ден Кадри бей нарежда на кмета да събере всички първенци на селото и пред тях той заявил, че неговата войскава част ще остане в селото само няколко дни, че идват с добри намерения, че хората трябва да бъдат спокойни и че нищо лошо няма да им се случи. След тези успокояващи думи, той със строг заповеднически тон разпоредил селото да осигури прехраната на турските войници; селяните да докарат и предадат на войскавата част всичкия ялов добитък – овце, кози и крави, а също така да се събере и сдаде всичкото оръжие, намиращо се у селяните. Накрая заплашително заявил, че за неизпълнителите тези заповеди ще последва смъртно наказание. През следващите няколко дни,

докато турците събирали добитъка и оръжието, много от мъжете, предчувствайки заплахата, успели незабелязано да се измъкнат от селото и да се укрият в околните гори. Турците разбрали това със закъснение и за да ги върнат си послужили с измама. На 6 юли турската войска се вдигнала и се насочила към Кешан, инсценирайки напускане на селото и след като се отдалечила на половин час път спряла далече от селото. Избягали в горите мъже като узнали, че турската войска си е заминала, се успокоили и се прибрали в селото. Булгаркевци след няколкодневни тревоги и мъчителни съмнения прекарвали една сравнително спокойна нощ, мислейки, че лошото вече е отминало. Те съвсем не подозирали, че това е последната им спокойна нощ, че следващият ден ще бъде жесток и кървав за тях. През нощта, докато селото спяло, турската войска се върнала и заградила селото отвсякъде. На разсъмване, когато булгаркевци разбрали, че са обкръжени, не са могли нито да бягат, нито да се съпротивляват, тъй като оръжието им е било отнето. Някои от мъжете се опитали да се измъкнат от обсаденото село, но малцина са успели (между тях е бил моят дядо по бащина линия Иван Коняров), повечето са били убити. Към 10 часа на същия ден (7 юли) била издадена заповед от Кадир бей всички мъже от 15 г. нагоре да се съберат на Буйдиновия мост край селото, където щял да им бъде разяснен новия ред, който трябвало да се спазва в бъдеще във взаимоотношенията между жителите на селото и турските власти. Освен това в заповедта се казвало, че хората трябвало да бъдат спокойни, че нищо лошо няма да им се случи. Малка част от мъжете наивно повярвали в „искреността“ на турската заповед и доброволно се отправили към сборното място. Повечето от мъжете обаче не повярвали на коварната измама и си останали по домовете си. Тогава турските войници плъзнали из селото и насилствено ги събрали и ги подкарали като стадо добитък към Буйдиновия мост. Тези, които отказали да се подчинят, са били убити на място. Били събрани около 350 души – почти цялото мъжко население на селото от 15 години нагоре.

■ Бежанци от с. Булгаркьой

Продължава в следващия брой

ЯМБОЛЦИ ОТКРИХА НОВИЯ ТВОРЧЕСКИ СЕЗОН

МАРИЯ НИКОЛОВА

На 26 октомври, навръх Димитровден, залата на тракийското дружество в гр. Ямбол се изпълни с членове на дружеството. С тази сбирка започна новия творчески сезон, който тракийци откриха с две интересни събития. С въвеждащо си слово председателят на дружеството Михаил Вълков, представи на присъстващите се гостенката на сбирката доц. Тонка Василева и нейната книга „Незаличимия диря“. Съдбата на малоазийските българи. След това авторката разкри не само целите, които си е поставила с написването и издаването на книгата си, но и много интересни случки и открития по време на участието си в експедицията „По следите

на дедите ни -2009 г“. Открива много нови факти от историята и участието на малоазийските българи, чийто потомка е тя. Дари на дружеството за библиотеката своя книга и много от членовете проявиха интерес и я закупили с автограф.

Във втората част на сбирката присъстващите отбелязаха 90-я рожден ден на дългогодишния член на тракийското дружество – Елена Георгиева. Председателят Михаил Вълков поздрави юбиларката с цветя и подарък, а секретарката Русана Щилиянова прочете и поднесе поздравителен адрес.

Певците на хор „Тракийка“ поздравиха доц. Василева и юбиларката с народни песни, описващи тежката съдба на българите-бежанци. Тържеството продължи и с нови музикални изпълнения.

КОНЦЕРТ В ДЕНЯ НА НАРОДНИТЕ БУДИТЕЛИ

От няколко години тракийското дружество „Г. Сапунаров“ и народното читалище „Тракия – 2008“ организират в Хасково честване на Деня на народните будители, като за целта се канеха днешните будители: поети, писатели, историци, краеведи, учители, художници и граждани.

Тази година, поради големия интерес на гражданите към нетрадиционната инициатива на тракийското дружество и читалището Денят на народните будители бе отбелязан с голям концерт на централния площад на града с изпълнения на представителния ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“, фолклорната група „Тракийска дъга“ и детския танцов състав „Пъстрица“.

ПОКЛОН КЪМ ДЕДИТЕ

Книгата „Незаличимия диря“ на доц. Тонка Василева е не само ценно изследване, но и своеобразен поклон на авторката, потомка на малоазийски бежанци към дедите си, към малоазийските българи. В Тракийския дом в София дойдоха потомци на тракийски и малоазийски бежанци, членове на софийското тракийско дружество и млади историци. Искаха да се срещнат с доц. Тонка Василева, да я чуят,

ния труд. Възхитително слово произнесе Йорданка Дичкова. А Тонка Василева отговори на многобройните въпроси. Разказите на Райна Ангелова и Христо Христов, потомци на малоазийски българи бяха изслушани с интерес. Изправени на крака разговорите продължиха. И недоизказани останаха. Времето не стигна... Накрая някои си направиха снимки с авторката. Добър спомен, какъвто е и автографът.

да научат повече за малоазийските българи. Председателят на СТДБ Красимир Преманов изпрати поздравителен адрес до Тонка Василева с признание за ней-

СРЕЩА НА РОДОВЕТЕ КАСАБОВИ И КАРАСАНОВИ

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

След близо 60 години на 28 октомври т.г. в Хасково се събраха на родова среща двата рода Касабови и Карасанови с корени от село Доганхисар, Беломорска Тракия. Инициатор и организатор на срещата бе Атанас Касабов – дългогодишен финансов ревизор в Хасково. Срещата на двата рода е породена от факта, че с течение на времето в Тракия и България моми и момчета от двата рода са се женели. На родовата среща за изненада на всички се събраха заедно второ, трето и четвърто поколение, което говори недвусмислено, че родовата памет е запазена и тя се предава от поколение на поколение. Присъстващи бяха поздравени с програма от позабравени тракийски песни и хора. Родовите си обещаха тази среща да се прави по-често, за да се поддържа духа и патриотизма в младите поколения.

На 14 октомври т.г. в село Добрич, област Хасково се състоя Третият международен фолклорен фестивал „Вяра в доброто и надежда в бъдещето“. Във фестивала участваха повече от 60 певчески групи, което предизвика изключителна конкуренция сред изпълнителите. В своето второ участие във фестивала представителите на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и народното читалище „Тракия – 2008“ – Хасково спечелиха награди в своите жанрове, като фолклорната група „Тракийска дъга“ спечели сребърен медал, детският танцов състав „Пъстрица“ – златен медал и танцорите от представителния ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“ – златен медал.

ФЕСТИВАЛНИ НАГРАДИ ЗА ХАСКОВСКИТЕ ТРАКИЙЦИ

На 14 октомври т.г. в село Добрич, област Хасково се състоя Третият международен фолклорен фестивал „Вяра в доброто и надежда в бъдещето“. Във фестивала участваха повече от 60 певчески групи, което предизвика изключителна конкуренция сред изпълнителите. В своето второ участие във фестивала представителите на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и народното читалище „Тракия – 2008“ – Хасково спечелиха награди в своите жанрове, като фолклорната група „Тракийска дъга“ спечели сребърен медал, детският танцов състав „Пъстрица“ – златен медал и танцорите от представителния ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“ – златен медал.

Отиде си НАСКО!

Атанас Филипов

Думите не стигат ...

за родолюбивия българин,
за пословичната му обич и преклонение
пред Тракия и Тракийската кауза!

ПОКЛОН! ДЪЛБОК ПОКЛОН!

Тракийско сдружение „Национална инициатива
„Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Георги ДИМИТРОВ -зам. гл. редактор,
проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67;
Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53;
Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ОСЪЗНАТА ОБЩЕСТВЕНА МИСИЯ

Българският театър
в ГюмюрджинаИВАНКА АНГЕЛОВА,
ДЪРЖАВЕН АРХИВ – КЪРДЖАЛИ

През годините на Първата световна война Западна Тракия е заселена от компактно българското население. Българската власт подкрепя създаването и укрепването на българските културни институции – училища, църкви, вестници, читалища, юнашки и благотворителни дружества. Това се случва и в град Гюмюрджина под ръководството на Българската Екзархия.

Най-интересното в културния живот е създаването на общински театър в Гюмюрджина. Във вестниците „Народни права“, бр. 189 от 22 август 1915 г., и „Нова България“, бр. 5, 19 април 1914 г., се отбелязва, че в града се е събрала „група от най-добрите наши свободни артистични сили“, които са положили основите на тамошния театър. Документите за неговата дейност са съвсем оскъдни.

Интересен е светогледът на артистите от това време. Приемат работата си в театъра като своя лична кауза за облагородяване на човешката природа. По думите на един артист от Гюмюрджинския театър, театърът е „светилище, където се облагородява човешката душа и се подтиква към творчески устрем. Това е най-висшият институт, където с общи усилия на всички членове в него се творят духовни ценности, необходими така много за нас и подрастващото поколение.“

Изграждането на Гюмюрджинския театър е под ръководството на един уважаван и високо ценен театрален деец – Георги Донев, наричан често „актьорът-скитник“. Многократно е обикалял със своите трупи всички паланки на България, като винаги е давал известно предпочитание на Гюмюрджина. Роден в София на 4 март 1884 г., завършил Търговската гимназия, още като ученик играе на сцената. Истинският му дебют е през 1901 г. в пътуващата трупа „Любител“. През 1902–1903 г. учи драматическо изкуство първоначално в Загреб, после и в Милано. Поради липса на средства се връща в България и играе в театъра на Роза Попова, в „Борба“, в „Съвременен театър“ на Матей Икономов, в Пловдивския градски театър, в Популярен театър на М. Герджиков, в Нов народен театър, в Русенски градски театър, в „Народна студия“ на Георги Костов, в Силистренски театър. Създава свои собствени

пътуващи театри – Модерен театър, Популярен театър. Освен на Гюмюрджинския общински театър, по-късно е директор и режисьор на Варненския общински театър, Хасковския театър, театър „Комедия“, Плевенския областен театър. Като театрален деятел, режисьор и актьор, Георги Донев по случай своя юбилей получава златния пръстен на изкуството. Умира в село Хитрино на 25 април 1948 г.

Неотменно до Георги Донев в живота му и в театралната му дейност е и неговата съпруга – артистката Бояна Георгиева Донева, родена на 7 януари 1886 г. в Русе. Участва в представленията на Гюмюрджинския театър, после дълго време е актриса в Русенския общински театър. През 1941–1944 г. играе на сцената на Скопския народен театър. Почива на 5 октомври 1954 г. в Русе.

Сред артистите от Гюмюрджинския театър в периода 1915–1920 г. е и Кина Казанджиева – Герджикова, родена на 6 януари 1884 г. в Търново. Усвоява френското театрално

■ Георги Донев

майсторство и сценично изкуство в Париж през 1912–1915 г. заедно със съпруга си. Дватама се завръщат в България и поствпат в Държавната трупа на Народния театър, където Кина дебютира в ролята на Нора от едноименната пиеса на Ибсен. Представлението има голям успех и тази роля я прави изключително популярна. През 1919 г. тя играе в Общинския театър в Гюмюрджина. За Кина Герджикова известният музикант – проф. Павел Герджиков разказва: „...склонността ми към музиката и театъра идва от баба ми Кина. Дядо ми Николай също е бил актьор, но не мога да кажа, че е бил от най-големите, по-скоро е бил изкушен от перото и се е зани-

■ Постановка „Душата на обществото“, представена от учители от Народната смесена гимназия в Гюмюрджина. Снимката е от фонда на Държавния архив – Кърджали, съхранявана в личния фонд на учителката и театрален деец Надежда Дацова – тогава ученичка и участничка в постановката

мавал с журналистика. Изключителна фигура е неговата съпруга, баба ми актрисата Кина Герджикова. Тя е от Търново, по баща Казанджиева, и по тази линия е роднина с Петко и Пенчо Славейкови. Аз баба

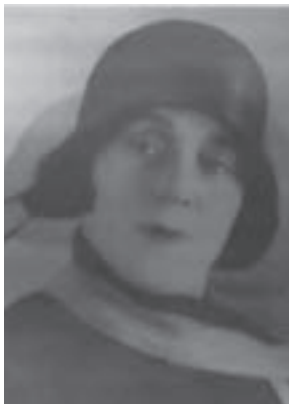
■ Никола Гандев – артист от Гюмюрджинския общински театър

ми Кина не помня на сцената. Родил съм се през 1938 г., когато тя е направила прощания си спектакъл в Пловдив... Баба ми е била един апостол, аркашка в рокля, посветила живота си да сее театрално изкуство в провинцията, и то в най-гладните и трудни години на България – в началото на века, времето на Балканската война...“

На сцената на Гюмюрджинския театър играят още артистката Мила Петрова Димитрова и нейният съпруг Петър Димитров. Мила е родена на 19 март 1896 г. в село Новоселци. Артистичната ѝ дейност започва в Гюмюрджинския театър през 1919 г. Между 1946 и 1960 г. играе на сцената на Народния театър на младежта. През 1967 г. за цялостната си дейност е удостоена с орден „Кирил и Методий“ I-ва степен. Почива в София на 16 декември 1983 г.

Известен артист на Гюмюрджинския театър е и Никола Гандев. Роден е в Котел през 1880 г. Завършва гимназия в Добрич, след което е учител. Дебютира като актьор през 1905 г. в „Съвременен театър“. От 1907 г. до 1911 г. играе на сцената на Народния театър в София. През 1911–1912 г. работи в Нов народен театър, а през 1913 г. е в пътуващия театър

„Барабанистите“. По време на Първата световна война вече е в Гюмюрджинския театър, а по-късно – в театрите в Русе, Варна, Бургас. През 1928 г. ръководи Плевенския общински театър, от 1936 г. до 1938

■ Стефана Гандева – артистка в Гюмюрджинския градски театър

г. играе в Пловдивския областен театър. Неговата съпруга Стефана Гандева е родена в Търново през 1889 г. Завършва стопанско ръкоделно училище. През 1905–1906 г. е стажант-актриса в Свободен театър. От 1908 г. до 1910 г. играе на сцената на Народния театър. От 1910 до 1946 г. е в Нов народен театър, Съвременен театър, Софийски пътуващ театър, общинските театри в Гюмюрджина, Русе, Варна, Пловдив, Плевен, Бургас. През 1946 г. основава театър в Сливен, в който играе до 1959 г. Била висока, стройна, мургавка, хубава жена. Мъжът ѝ я наричал „моята Фатме“. Първокласната актриса след 9 септември 1944 г. играе в Сливенския театър и е съветник в Градския съвет на Сливен – 4 години. Носител е на орден „Кирил и Методий“ I степен, на Златната значка на Народния театър, връчена ѝ по случай 50-годишнината на театъра. Пенсioniра се през 1969 г. Почива на 8 юни 1977 г. в София.

По-конкретна информация за семейство Гандеви дава техният син проф. Христо Гандев. За Никола Гандев той разказва: „През 1902 г. работи като вестникарче, след това като словослагател. Приютяват го в

социалистическия клуб, участва в художествени вечеринки и постепенно става техен главен организатор и изпълнител в различните представления. Сам рисувал много добре декорите, рецитирал, съставял текстове на сценки и пр. По пътя на самообразованието и четенето на прогресивна литература се превръща в интелигент с висше образование – литератор. От 1907 г. е таксуван като анархолиберал и по настояване на Димитър Благоев – в едно писмо до Варненската организация – е изключен от партията. Но по мироглед си остана марксист. Участва в Управителния съвет на Съюза на артистите и всъщност е един от инициаторите за създаването му.“

Проф. Христо Гандев обръща внимание на една особено силно изразена черта от характера на баща си: „Много обичал да учи младите артисти. Затова са го наричали „татко Песталоци“ (по името на Йохан Хайнрих Песталоци (1746–1827) – швейцарски хуманист, педагог, философ, създател на първата система за начално образование)“.

С бъдещата си жена Стефана Никола се запознава в Търново. Тогава тя е 17-годишна и избягва с него. По време на Балканските войни Стефана Гандева е медицинска сестра в организирана и финансирана от руснаци болница, а Никола участва в партизанска (разузнавателна) част по посока на Гюмюрджина (днешно Комотини, Гърция). През Първата световна война е началник-гара в Лудово – Македония, после е прехвърлен като началник-гара в Гюмюрджина. Същевременно Гандев играе и в театъра. Проф. Гандев определя баща си като интелигент – самоук, ентузиаст, енциклопедически осведомен, артист, художник, преводач. Никола Гандева умира през 1938 г. в София на 58-годишна възраст.

Особено пристрастни към театралната дейност са учителите и учениците от българската гимназия в Гюмюрджина. Много от тях участват в представленията на театъра. В училището съществува трупа, подготвят постановки, с които гостуват на други градове

в Беломорието. По това време директор на гимназията в Гюмюрджина е уважаваният Павел Ковачев, по-късно допринесъл много за просветата и обществения живот и в Кърджали.

Прави впечатление, че артистите от Гюмюрджинския общински театър са получили добро за времето си образование. Някои от тях са учили драматургия. Били са проникнати от разбирането, че изпълняват висока обществена мисия. Приемат ролята си на лечители на обществото, стремят се с личен пример да покажат какви достойнства трябва да притежава всеки човек. Вярват, че „своя духовен мир артистът упражнява влияние върху душата на отделния индивид“. Много от тях изкарват какви достойнства трябва да притежава всеки човек. Вярват, че „своя духовен мир артистът упражнява влияние върху душата на отделния индивид“. Много от тях изкарват препитанието си с друга професия, а в театъра участват като любители. Като общински театърът е на самоиздръжка.

■ Писмо от юбилеен комитет, председателстван от министъра на народната просвета, директора на Народния театър в София и заслужил артист Кр. Сарафов за честване на 35 години сценична дейност на създателя на Гюмюрджинския театър Георги Донев в София. София, 1937 г.

Гюмюрджинският общински театър просъществува с тези артистични сили до 1920 г., когато по силата на Ньойския договор Западна Тракия е дадена на Гърция и българските административни власти са принудени да я напуснат. А заедно с тях са ликвидирани за дълго и изградените и утвърдили се в този район под влияние на Българската Екзархия културни институции. (в. „Нов живот“)

■ Театралната трупа на Георги Донев от 1924 г. в Поморие

■ Постановка на „Душата на обществото“, представена от учители от Народна смесена гимназия в Гюмюрджина. (1918–1919 г.) Снимката е от фонда на Държавен архив – Кърджали. От ляво на дясно: Вера Бояджиева – режисьор, Надежда Иванова Гъркова, Никола Перелингов, Мария Шибойкова, Георги Вулев, Райна П. Христова, Урумов, Петко Георгиев, Благородна Момчева